

Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Υπουργείο Πολιτισμού - Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων

Αγ. Ασωμάτων 11, 105 53 Αθήνα

Τηλ: 210-3229820, 210-3225323

Φαξ: 210-3225628

E-mail: deam@culture.gr

Ιστοσελίδες: <http://nam.culture.gr> & <http://listedmonuments.culture.gr>

Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΕΘΝΙΚΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΥ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων

Η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων (ΔΕΑΜ) υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού. Με βαθύ σεβασμό στο παρελθόν και το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον, η ΔΕΑΜ έχει αναλάβει την ηλεκτρονική καταγραφή, τεκμηρίωση και διαχείριση του υλικού που σχετίζεται με την Ελληνική πολιτιστική κληρονομιά, προκειμένου να εξασφαλίσει τη διαφύλαξή του και να καταστήσει την αξιοποίησή του αποτελεσματικότερη και δημιουργική. Επιστρατεύοντας τα πιο σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, στηρίζει ενεργά την έρευνα και τη διάδοση της γνώσης σε ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών και αρχαιολογικών κατευθύνσεων, δίνοντας ώθηση στην επιστημονική μελέτη και διευκολύνοντας την πρόσβαση στο αρχαιακό υλικό.

Αρμόδια για τη συλλογή, ευρετηρίαση και μελέτη του αρχαιακού υλικού που αφορά στα ιστορικά μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας, αλλά και τη διοικητική εξέλιξη και ιστορία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, συντονίζει ψηφιακές δράσεις των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ και τηρεί:

- το Εθνικό Αρχείο Μνημείων, στο οποίο καταγράφονται ηλεκτρονικά τα απαραίτητα στοιχεία για κάθε μνημείο, κινητό και ακίνητο
- το Διαρκή Κατάλογο των Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, όπου συγκεντρώνονται οι κηρύξεις για την προστασία των ακίνητων μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων και των ιστορικών τόπων της χώρας, από το 1921 μέχρι και σήμερα.

Για την αρτιότερη διαχείριση του πλούσιου εθνικού πολιτιστικού αποθέματος, η ΔΕΑΜ διαθέτει τα εξής Τμήματα:

- Τμήμα Αρχείου Μνημείων
- Τμήμα Αρχείου Υπηρεσιών των Αρχαιοτήτων
- Τμήμα Δημοσιευμάτων

Κτιριακή Υποδομή

Η έδρα της ΔΕΑΜ βρίσκεται στην καρδιά του ιστορικού κέντρου της Αθήνας, στο Θησείο (οδός Αγίων Ασωμάτων 11). Ένα ιστορικό, διατηρητέο κτίριο της δεκαετίας του '30 φιλοξενεί τις εργασίες της Διεύθυνσης από το 1995, παρέχοντας στέγη στο μοναδικής σημασίας αρχείο της.

Το φθινόπωρο του 2008, το Τμήμα Αρχείου Υπηρεσιών των Αρχαιοτήτων μεταφέρθηκε σε ιδιόκτητο βιομηχανικό κτίριο στην οδό Ψαρομηλίγκου 22, πολύ κοντά στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού. Πρόκειται για ένα παλιό τυπογραφείο, το οποίο ανακαινίστηκε εξαρχής με σκοπό να καλύψει τις ανάγκες της φύλαξης και συντήρησης του Ιστορικού Αρχείου. Πληρώντας σύγχρονες προδιαγραφές διατήρησης και ασφάλειας, το κτήριο είναι εξοπλισμένο με γραφεία για το ειδικευμένο προσωπικό της Διεύθυνσης και με χώρους μελέτης για εξωτερικούς μελετητές. Διαθέτει επίσης άρτια εξοπλισμένο εργαστήριο συντήρησης, εκθεσιακού χώρους, καθώς και βιβλιοθήκη.

Δραστηριότητα

Η ΔΕΑΜ διαδραματίζει καίριο ρόλο στο σημερινό περιβάλλον γνώσης. Θέτοντας τη σύγχρονη τεχνολογία στην υπηρεσία της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, πραγματοποιεί σημαντικό έργο στον τομέα της ψηφιοποίησης του Ελληνικού πολιτιστικού αποθέματος, συντονίζει τις Κεντρικές και Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΠΟ σε θέματα αρμοδιότητάς της, ενώ παράλληλα συμβάλλει στην ανταλλαγή επιστημονικής γνώσης, μέσα από εκδόσεις, συνέδρια και παρουσιάσεις.

Ιστορικό Αρχείο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας

Μετά από ένα μακρύ ταξίδι στο χρόνο, το Ιστορικό Αρχείο βγαίνει στο φως και γίνεται κτήμα όλων.

Περισσότερα από 1000 κιβώτια εγγράφων, τα οποία, μαζί με φωτογραφίες, χάρτες και σχεδιαγράμματα, αποτελούν το ιστορικό και το ανενεργό αρχειακό υλικό της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας έχουν περιέλθει στην αρμοδιότητα της ΔΕΑΜ. Πρόκειται για το σύνολο, σχεδόν, του Ιστορικού Αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, το οποίο χρονολογείται από το 1834 μέχρι σήμερα και αφορά τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της χώρας, καταγράφει τη διοικητική εξέλιξη της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και φωτίζει την ιστορία της. Μέσα από μια σειρά δημιουργικών δραστηριοτήτων, το περιεχόμενό του αναδεικνύεται, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην ώθηση της επιστημονικής έρευνας, καθώς και την τεκμηρίωση της Ελληνικής επιστημονικής πραγματικότητας.

Η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων έχει αναλάβει την ψηφιοποίηση του Ιστορικού Αρχείου, με κύριους στόχους την προστασία του από τη φυσική φθορά και την ευχερέστερη αξιοποίηση των πληροφοριών του από τους μελετητές. Το ειδικευμένο προσωπικό της έχει σχεδιάσει ειδική βάση δεδομένων για την ηλεκτρονική διαχείριση του υλικού, στην οποία μέχρι σήμερα έχει καταγραφεί μεγάλο τμήμα του Αρχείου. Παράλληλα, στο πλαίσιο του Έργου «Ψηφιοποίηση και Ψηφιακή Τεκμηρίωση Συλλογών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού» του Γ ΚΠΣ, ξεκίνησε η επιστημονική τεκμηρίωση και ψηφιοποίηση τμήματος του Αρχείου σε επίπεδο εγγράφου.

Το Ψηφιακό Εθνικό Αρχείο Μνημείων

Ακολουθώντας τις επιταγές της σύγχρονης τεχνολογίας, η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων έχει σχεδιάσει ένα μνημειοκεντρικό πληροφοριακό σύστημα, εναρμονισμένο με τα διεθνή πρότυπα που καλύπτει τις ανάγκες όλων των μνημείων και των ενεργειών που τα αφορούν και δρομολόγησε την ψηφιοποίηση των Συλλογών Κινητών Μνημείων του ΥΠΠΟ, στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας», Μέτρο 1.3).

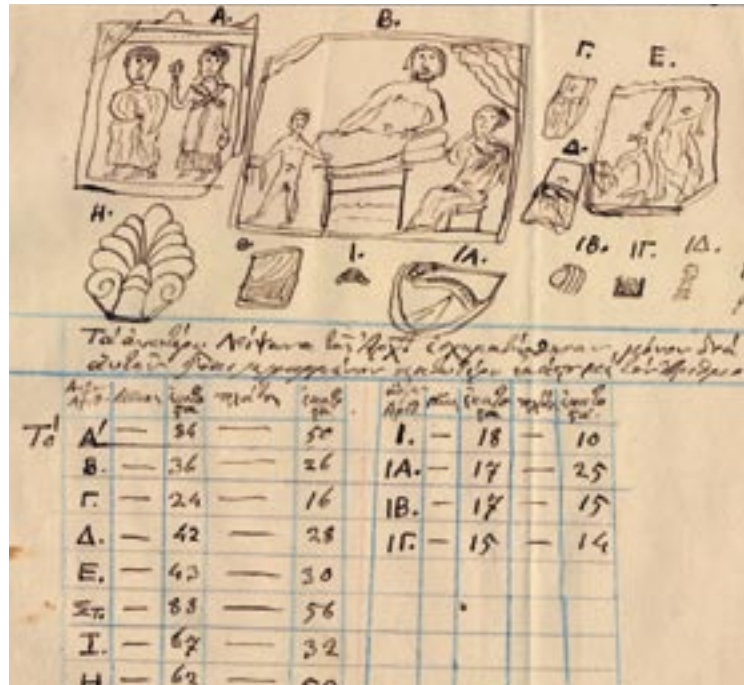
Βασικοί στόχοι της δράσης είναι:

- ο εμπλουτισμός του Εθνικού Αρχείου Μνημείων, μέσω ψηφιοποίησης επιλεγμένων Συλλογών Κινητών Μνημείων
- η καθιέρωση κοινών πρακτικών ψηφιοποίησης και ηλεκτρονικής τεκμηρίωσης
- η δημιουργία οργανωμένων μονάδων ψηφιοποίησης στις κατά τόπους Εφορείες Αρχαιοτήτων και τα Μουσεία
- η εκπαίδευση του προσωπικού των Φορέων του ΥΠΠΟ στις διαδικασίες χειρισμού του τεχνικού εξοπλισμού και του λογισμικού

Η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων επιδιώκει με την ολοκλήρωση του προγράμματος οι αποκεντρωμένες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟ να συνεχίσουν τον εμπλουτισμό των τοπικών αρχείων τους με ενιαίο σύστημα.

Το Πληροφοριακό Σύστημα του Εθνικού Αρχείου Μνημείων έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει ως δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ των Υπηρεσιών, ευνοώντας τη μεταξύ τους συνεργασία. Χάρη στις λειτουργίες ευρετηρίων και αναζήτησης στα Τοπικά ή στο Εθνικό Αρχείο, αλλά και στα συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία τα οποία παρέχει για συγκεκριμένες ενότητες των Αρχείων, καθιστά τη διαχείριση των πληροφοριών ταχύτερη και απλούστερη, διευκολύνοντας τη δραστηριότητα των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ και των εποπτευόμενων φορέων. Παράλληλα, έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει σε συναφή ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα, ανοίγοντας το δρόμο για πληρέστερη αρχαιολογική έρευνα.

Νικώντας το χρόνο και τη φθορά, το Ψηφιακό Εθνικό Αρχείο Μνημείων καθιστά τη διαχείριση και ανάδειξη του εθνικού πολιτιστικού αποθέματος αποτελεσματική, με την καθιέρωση κοινής προσέγγισης για την καταγραφή της πολιτιστικής πληροφορίας καθώς και με την επέκταση του δικτύου ψηφιοποίησης και καταγραφής.

Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος

Η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων συντάσσει από το 1993 τον Διαρκή Κατάλογο των Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, ο οποίος ηλεκτρονικά μπορεί να αναζητηθεί στο <http://listedmonuments.culture.gr>. Σε αυτόν συγκεντρώνονται οι κηρύξεις που προστατεύουν τα ακίνητα μνημεία, τους αρχαιολογικούς χώρους και τους ιστορικούς τόπους από το 1921 και εξής. Ο Κατάλογος έχει ενημερωτικό χαρακτήρα, ενώ νομική ισχύ έχει μόνο το κείμενο στο ΦΕΚ. Εξάλλου βάσει του αρχαιολογικού νόμου 3028/2002 η προστασία των μνημείων και των χώρων που χρονολογούνται μέχρι το 1830 είναι αυτόματη και δεν απαιτείται δημοσίευση διοικητικής πράξης.

Στην παρούσα φάση έχουν καταχωρηθεί στο Διαρκή Κατάλογο πάνω από 10.000 κηρύξεις προστασίας που αφορούν σε περισσότερα από 18.000 μνημεία και χώρους όλων των περιόδων. Ο Διαρκής Κατάλογος των Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος εμπλουτίζεται συνεχώς με νέες κηρύξεις, καθώς και πρόσθετα στοιχεία για τα προστατευόμενα μνημεία και τους χώρους. Η σύνταξη και επικαιροποίηση του Καταλόγου παρέχει στο ευρύ κοινό μια εικόνα των προστατευόμενων μνημείων και αποτελεί ένα καίριο βήμα για τη διαφύλαξη της πλούσιας εθνικής μας κληρονομιάς.

Παρατηρήσεις σχετικά με τις καταγραφές στο Διαρκή Κατάλογο μπορούν να αποστέλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση listedmon.deam@culture.gr.

iv. Εκδόσεις

Θεωρώντας τη διάχυση της γνώσης ουσιαστική της προτεραιότητα, η ΔΕΑΜ πραγματοποιεί επιστημονικές εκδόσεις σχετικές με το Ιστορικό Αρχείο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και το Εθνικό Αρχείο Μνημείων. Αξιοποιώντας την πολυετή εμπειρία και την εξειδίκευσή της στο αντικείμενο, έχει δημοσιεύσει πληθώρα επιστημονικών συγγραμμάτων, σε συνεργασία με Ελληνικούς και διεθνείς εκδοτικούς οίκους.

Συγκεκριμένα, έχει πραγματοποιήσει τις παρακάτω εκδόσεις:

- Τόμοι του Διαρκούς Καταλόγου των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος για κάθε Νομό (και σε ψηφιακή μορφή)
- **Apostolos Sarris & Martin Doerr (eds)**, Proceedings of the 30th Conference Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology 2002, Athens 2003
- **Πάντος Α. Πάντος**, Κωδικοποίηση Νομοθεσίας για την Πολιτισμική Κληρονομιά κατά θέματα, Ελληνική Νομοθεσία, Αθήνα 2001
- **Πάντος Α. Πάντος**, Κωδικοποίηση Νομοθεσίας για την Πολιτισμική Κληρονομιά κατά θέματα, Διεθνές και Κοινοτικό Δίκαιο, Αθήνα 2005
- Ψηφιοποίηση των Συλλογών των Κινητών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού. Ερωτήσεις και Απαντήσεις για το Έργο, Αθήνα 2007 (ψηφιακή έκδοση)
- **Μεταξία Τσιποπούλου (επιμ.)**, Κατάλογος έκθεσης του Ιστορικού Αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, Αθήνα 2008
- **Μεταξία Τσιποπούλου & Evangelia Kappa (eds)**, Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «Digital Heritage in the New Knowledge Environment: Shared spaces & open paths to cultural content», Αθήνα 2008
- Πρακτικά Διημερίδας ενημέρωσης και διαλόγου με αφορμή τον απολογισμό του Έργου «Ψηφιοποίηση των Συλλογών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού», Αθήνα 21-22 Νοεμβρίου 2008 (ψηφιακή έκδοση)
- Εισαγωγή στη χρήση του Πληροφοριακού Συστήματος του Εθνικού Αρχείου Μνημείων «ΠΟΛΕΜΩΝ», Αθήνα 2008 (ψηφιακή έκδοση)

v. Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής και να εισάγει το Υπουργείο Πολιτισμού με συστηματικό τρόπο στην Κοινωνία της Πληροφορίας σύμφωνα με τις διεθνώς αποδεκτές παραμέτρους, η Διεύθυνση Εθνικού Αρχείου Μνημείων αξιοποιεί τις ευκαιρίες που προσφέρονται από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ, Μέτρο 1.3 «Τεκμηρίωση, Αξιοποίηση και Ανάδειξη του Ελληνικού Πολιτισμού» υλοποιήθηκε το Έργο «Ψηφιοποίηση και Ψηφιακή Τεκμηρίωση Συλλογών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού». Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τα υποέργα:
 - «Επιστημονική τεκμηρίωση του ψηφιοποιημένου υλικού, ψηφιοποίηση ειδικών συλλογών και επιστημονικός συντονισμός των ενεργειών ψηφιοποίησης». Αφορά στο συντονισμό του υποέργου «Ψηφιοποίηση των Συλλογών των Κινητών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού», στην ψηφιοποίηση του Ιστορικού Αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και στη δημιουργία αρχείου των κληπέπων και παρανόμως διακινθηέντων αρχαίων, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων.
 - «Ψηφιοποίηση των Συλλογών των Κινητών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού».
 - «Ψηφιακές Δράσεις Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης – ΥΣΜΑ». Αφορά στην ανάπτυξη εφαρμογής θεάτρου εικονικής πραγματικότητας για την παρουσία των μνημείων της Ακρόπολης.
 - «Αποτύπωση, Τεκμηρίωση και Ανάδειξη Αρχαιολογικού Πάρκου Δίου με ψηφιακές μεθόδους». Αφορά στη δημιουργία πολυμεσικών εφαρμογών με ανάπτυξη Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών και δημιουργία ορθοφωτοχαρτών και οθονών αφής.
 - «Προβολή & διαφήμιση του Έργου: Ψηφιοποίηση και Ψηφιακή Τεκμηρίωση Συλλογών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού». Αφορά στην προβολή των αποτελεσμάτων του κυρίως Έργου, τόσο στην επιστημονική κοινότητα όσο και στο ευρύ κοινό, στην προσέληψη του ενδιαφέροντος του ευρέως κοινού για το αρχαιολογικό έργο που συντελείται στη χώρα μας και την προστασία της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και στην κατανόηση της αξίας της σύγχρονης τεχνολογίας ως μέσου διαφύλαξης αλλά και προβολής του Ελληνικού Πολιτισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.
 - Την περίοδο 1999-2008 συμμετείχε στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο AREA, για την έρευνα σχετικά με την ιστορία της Αρχαιολογίας στην Ελλάδα και τη σύνταξη καταλόγου των αρχαιικών συνόλων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος που υπάρχουν στη χώρα μας.

Μαζί με τη Διεύθυνση Πληροφορικής του Υπουργείου Πολιτισμού συνεργάστηκε για την υλοποίηση του προγράμματος «MICHAEL PLUS» που στοχεύει στη δημιουργία ενός πολύγλωσσου ευρετηρίου ψηφιακών συλλογών της Ευρώπης.